

Anula III.

Nro 14.

Fóia bsericésca.

Organu

pentru cultur'a religioasa a clerului si a
poporului.

Redigeata de

Dr. **Alesandru V. Gram'a.**

BCU Cluj / Central University Library Cluj

25 Iuliu 1885.

Cuprinsulu:

Inca odata casatori'a a dou'a a preotiloru. — Voltaire si epigonii lui in Europ'a.
— Pres'a anonima la noi. — Umorulu in art'a sacra. — Incunosciatiare.
Literatura.

Apare in 10 si 25 st. n. a fia-carei luni.

Pretiulu pre unu anu 3 fl. v. a.

Blasiu, 1885.

Tipograff'a Seminarului gr.-cat. in Blasiu.

Inca odata casatori'a a dou'a a preotiloru.

In numerulu 6 si 7 alu foiei nostre din anulu acest'a amu fostu espusu pre scurtu motivele, pentru cari sant'a baserica inca din tempurile cele mai vechi a opritu preotiloru casatori'a a dou'a. Nu ne amu indoitu nice câtu de pucinu, cumcã toti cetitorii aceia, cari in crestinismu vedu adeverulu eternu, ce nu imbetranesce nice se anticuêza nice cându, voru aflã motivele aceste ale basericei nu numai de suficiente, ci inca si de forte nimerite. Inse de alta parte nu ne amu indoitu nice de ace'a, cumcã acelor'a, cari in crestinismu nu vedu decãtu un'a sistema ore-care religiosa de credintia anticuata, ori ce motive li s'ar' aduce, totusi voru remané inconvingibili. Cãce atari motive nu potu patrunde si strabate nice decum un'a inima, din carea a pieritu credinti'a, seau si de a mai remasu ceva din ea, este atãtu de vaga, câtu mai cã se pote dice, cumcã nu esiste. Pana cându credinti'a cea via a fostu sufletulu si inim'a poporeloru orientali, pana atunci a statu legea acést'a disciplinaria a basericei, carea opresce casatori'a a dou'a a preotiloru fora cã se fia fostu atacata cu ceva putere din nice una parte. Viersurile cele multe in contr'a ei s'au inceputu a se redicã numai decãndu necredinti'a a inceputu a rode si la medu'a poporeloru de ritu si disciplina orientala. Si nice nu e mirare! Pana cându credinti'a a fostu puternica, pana atunci sarcin'a opririi casatoriei a dou'a a preotiloru nu a fostu nice decumu un'a sarcina necum insuportabile, dar' nice baremu de greutate mare. Cãce cunoscutu lucru este, cã credinti'a indulcesce amarulu si usioréza greutatea. Au nu a disu Mantuitoriulu, cã de veti avé credintia numai câtu unu grauntiu de mustariu, si veti dice muntelui acestuia: redicate! va ff voue. Nu voiesce se dica Mantuitoriulu prin cuvintele aceste, cumcã credintiosii voru ff in stare cã prin minune se mute muntii din unu locu in altulu. Cãce de asia ceva, deca s'ar' intemplã de regula cu unulu fia-care credintiosu, economi'a salutei nostre nu ar avé lipsa. Ci Mantuitoriulu folosindu una metafora din lumea fisica voiesce se dica, cumcã cei ce voru avé credintia adeverata, voru ff in stare se invinga si se suportate si sarcinile morali cele mai mari si mai grele, cum este si oprirea casatoriei a dou'a a preotiloru; voru ff in stare se invinga si se suportate sarcini morali grele cã muntii din lumea fisica. De ace'a este tare curiosu, cându cei ce combatu oprirea casatoriei a dou'a a preotiloru, se punu pre bas'a spiritului modernu, pre care inca nimene in lume n'a fostu in stare se-lu definesca positivu, cumcã ce este. Ci atari omeni ar' face mai bine, cându ar' pretinde cassarea legei acesteia disciplinarie a basericei in numele lipsei de credintia; cându ar' aretã, cã preotimea de astadi a decadiutu pana la nivelulu celu pucinu onorificu alu

augurilor, sacrificiilor si haruspicilor antici, cari goli de ori ce credintia rideáu de ignorantia si superstitiunea poporului, si cã prin urmare lipsindui credintia nu mai este in stare se suporte una sarcina, cumu este oprirea casatoriei a dou'a a preotiloru, spre ce se recere psihologice una credintia atãtu de mare. Deca astu-feliu aru resonã, atunci ar' fi celu pucinu consecuenti. Acést'a inse nu o facu, ci striga in gur'a mare, cã legea acést'a este una lege adusa in timpii „obscurantismului“, care dinaintea spiritului timpului modernu nu mai pote se mai subsiste.

Asia ni s'a intemplat si noue in urm'a articolului memoratu, si inca in contr'a tuturoru legiloru polemice, ni s'a intemplat in una foia, a carei cetitori nu suntu totu-o-data si cetitori ai foiei basericesci, si prin urmare nu cunosc articulu nostru, nice cursulu ideiloru, nice modulu lui de argumentatiune. Unu preotu „ortodocu“ in colonele „Telegrafului romanu“ din Sibiu a aflatu de bine a luã la criticã articulu nostru despre a dou'a casatoria a preotiloru. Nu ne amu superatu de locu pentru ace'a, cãce bine amu sciutu, cã suntu destui omeni, cari cugeta in materia acést'a altumintrule, si nu cá noi. Nu ne amu superatu nice pentru epitetele cele multe neindatinat in comerciulu literariu, ce ni le imparte criticulu cu mana larga, pentrucã insasi Redactiunea „Telegrafului roman“ ni a datu satisfactiunea cuvenita, adaugundu in nota la capetulu articolului, cumcã nu se unesce cu tonulu criticei. Deca inse nu ne amu superatu pentru lucrurile aceste, atunci nu potemu dice, cã nu ne amu miratu, cându amu vediutu un'a critica dela unu „preotu ortodocu“ asupr'a articolului nostru amintitu. Ne amu miratu, pentrucã nu intielegemu, pentruce „preotulu ortodocu“ s'a maniatu asia tare si ostenitu asia multu din caus'a articolului nostru, dupa-ce noi cu Domnulu criticu nu stamu pre aceasi basa, prin urmare de una intielegere intre noi nu pote se fia nice vorba.

Din caus'a acést'a nu atãt'a voimu a-i respunde; ce voimu este mai multu a aretã cetitoriloru nostrii, unde a ajunsu baseric'a numita ortodoca, cându unu preotu alu ei in unu organu basericescu pote se seria astu-feliu, cum a scrisu Domnulu criticu.

Mai antaiu Domnulu criticu spune, cã in colonele „Telegrafului romanu“ mai inante cu câteva luni a fostu aperatu casatori'a a dou'a a preotiloru, si atunci i s'a parutu, cã o a aperatu asia de bine si cu atãt'a genialitate si agerime, câtu nice prin minte nu i-a amblatu, cã cineva pote se cugete altumintrule si se nu-lu convinga argumentele densului. De aci si pote intipuf ori si cine, câtu de mare i-a fostu mirarea, cându a vediutu in „Foi'a basericesca“, cã totusi mai suntu omeni, cari cugeta altumintrule, si inca precumu dice densulu, s'a aflatu chiaru „unu romanu“, pre care tote argumentele densului nu l'au convinsu nice câtu de pucinu. Se pote vedé credemu de aici, cum prin baseric'a numita „ortodoca“ suntu preoti, cari nu sci deosebi de locu cestiunile basericesci de celea nationali. Cestiunea casatoriei a dou'a a preotiloru este una cestiune curatu basericesca, si Domnulu criticu totusi,

face din ca un'a cestiune nationale, cá si cum eo ipso, cá cineva e Romanu, din pusetiune e obligatu a aperi casatori'a a dou'a a preotiloru. Acest'a este primul argumentu, ce Domnulu criticu lu aduce in contr'a articolului nostru. Cátu valoréza, judece cetitorii.

Dupa aceste Domnulu criticu merge mai departe, si spre a ne combate recapituléza inca odata pre scurtu argumentele aduse de densulu mai inainte pentru a dou'a casatori'a a preotiloru, si anume minunatulu argumentu, cá unu preotu veduvu devine eschisu din legaturile cu alte familii si prin urmare trebuie se se insore. Ce e dreptu Domnulu criticu voiesce se tréca de unu omu, care nu e crescutu pentru vietí'a contemplativa, precumu díce, cá suntemu noi, ci pentru valurile lumei. Deca e asia, atunci trebuie se scia, cá nice unu preotu veduvu de caracteru, din simplulu motivu cá e veduvu, nu este de locu eschisu din legaturile cu alte familii, si deca este totusi eschisu, atunci este eschisu cu totulu din alte cause, din cari chiaru asia de bine pote fi eschisu si unu preotu casoritu. Domnii preoti veduvi, credu cá cu totii voru díce, cá asia este. Altu argumentu. Domnulu criticu díce, cá nu suntu rari casurile, unde fii preotiloru *veduvi* si ficele loru devinu omenii celi mai nefericiti. Credemu cá la aceste ori si cine chiaru cu atât'a dreptu pote replicá, cumcá nu suntu rari casurile, unde fiii preotiloru *casoriti* si ficele loru devinu omenii celi mai nefericiti. Deca D. criticu din impregiurarea, ca unii preoti veduvi au fii nefericiti, concludu la necesitatea casatoriei a dou'a a preotiloru veduvi, atunci chiaru cu atât'a dreptu se pote conchide din impregiurarea, cá unii preoti casoriti au copii nefericiti, cumcá atari preoti, trebuie se se despartiesca si casatorésca cu alte persoane.

Altu argumentu inca mai puternicu. Domnulu criticu díce, cá preotulu e omu, si cá atare trebuie se aiba si elu una inima, careia se-i pota descoperi cu franchetia tote dorerile sale, va se díca se aiba una muiere. Forte bine! Numai D. criticu crescutu nu pentru „vietí'a contemplativa“ cá noi, ci pentru valurile lumei, trebuie se scia, cumcá Domne! Domne! câtu de demulte ori celu casoritu, desi e casoritu, totusi nu afla in inim'a sociei sale, inim'a ace'a, careia se-i pota descoperi cu franchetia tote dorerile. Pentru-ce nu le concede Domnulu criticu si la acestia, se-si caute inim'a ace'a multu dorita, deca le concede la celi veduvi, cá dora si acestia suntu omeni, si si ei au una inima, precumu díce Domnulu criticu. Cu acestea s'au sfarsitu tote argumentele Domnului criticu, cu cari a cugetatu cá va convinge pre tota lumea. Nu negamu pentru ace'a, cá dora lucrurile aceste aduse de Domnulu criticu nu suntu totu atât'e defecte, ce potu se ocure in vietí'a veduvei preotiloru. Inse necadiulu e, cá ele potu se ocure chiaru cu ace'asi putere si in vietí'a preotiloru casoriti. Si deca din caus'a loru pretinde casatori'a a dou'a a preotiloru, atunci de voiesce se fia consecentu, trebuie se pretinda si despartirea casatorieloru preotiloru acelor'a, in a caroru vietia ocuru, pentru-cá si acestia se se pota casori a dou'a ora, seau la fia-care preotu casoritu se-i conceda

se se desparta, si apoi casatoresca érași pana atunci, pana cându va poté deveni in legatura cu alte familii, pana cându toti fiii și ficele i voru fi fericiți, si pana cându va fi fericitu se afle inim'a ace'a sincera „careia se-i pota descoperi cu franchetia tote dorerile, că se pota si elu dice, că: getheilte Schmerzen, sind halbe Schmerzen“. Acést'a inse -lu va duce nu la casatori'a a dou'a a preotiloru, ci la casatori'a libera a comunardiloru, si apoi pentru ideile aceste credemu, că nu suntu colonele „Telegrafului romanu“, ci ale „Contemporanului“.

Nihil probat, qui nimium probat. Domnulu criticu a voitu se apere casatori'a a dou'a a preotiloru, si s'a treditu, că in ultimele consecuintie apera casatori'a libera a comunistiloru. Ce se-i faci? Domnulu criticu este unu mare inchinatoriu a timpului modernu. Si apoi comunismulu inca este unu ce ultramodernu si asia că nascutu pentru pen'a densului.

Se mergemu acum la argumentele negative, prin cari Domnulu criticu se silesce a combata pre a le nostre. — Noi amu recunoscutu bucurosu necadiurile, suferintiele si greutatile cele multe ale unui preotu veduvu, desi celi casatoriti inca au de nenumerate ori se se lupte inca si cu m'ai mari că celi veduvi. Din caus'a acést'a amu si d'isu in articolulu nostru, că baserie'a pentru ace'a nu-i lasa nemangaiati, ci le promite bunetati si fericire cerésca, căce mare va fi respilat'a cerésca a preotului veduvu, ce-si a portatu sarcin'a veduviei cu demnitate. Acést'a l'a infuriatu de totu tare pre Domnulu criticu, că si cum densulu că preotu nu ar' crede in fericirea cerésca. Pentru densulu una atare promisiune a bisericei este una absurditate demna de tempurile „obscurantismului“ si una „apucatura jesuitica“. Asia se fia! Numai cătu necadiulu e, că si Domnulu criticu că preotu folosesce tare desu absurditatea acést'a, „apucatur'a acést'a jesuitica“. Că au densulu că preotu „ortodocsu“ in predicile sale, ce le tiene poporului, nu promite ore celoru buni fericire cerésca? Au nu canta in tota d'iu'a la liturgia: fericiți suntu celi ce flamandiescu si insetosieza de dreptate, fericiți suntu celi ce plangu etc. va se dica, promite fericire cerésca celoru ce suferu in viet'i'a acést'a, precum suferu preotii veduvi. Candu D. criticu va cantá in una baserica „ortodocsa“: fericiți suntu celi ce flamandiescu si insetosieza, fericiți suntu celi ce plangu, etc. că aceia voru castigá unu ambo terno la loteri'a statului, voru face una inchiare buna la bursa si altele de genulu acest'a, atunci va poté pretinde si dela noi, că se incetamu cu promisiunile ceresci pentru suferintiele pamentesci, cu absurditatea si „apucatur'a acést'a jesuitica“. Pana atunci inse nu, căce *quod uni justum, alteri aequum*.

Trece dupa aceste D. criticu mai departe la definitiunea economiei si a sociéi, dupa ce mai antáiu a facutu una reproductiune cu totul falsa din articolulu nostru. Definitiunea economiei facuta de D. criticu este atátu de frivola, cătu nice nu merita se ne ocupamu cu ea, că se nu profanamu colonele acestui organu. Soci'a inse o definesce forte bine, că pre una socia plina de

abnegatiune, ce-si lega sortea de sociulu seu scl. Acést'a o face D. criticu, cá se arete, cá ce castiga unu preotu veduvu prin una a dou'a casatoria. Fórté bine! Numai câtu întrebamu pre D. criticu, cá ore tote sociéle omeniloru casatoriti suntu asia, precum le a definitu densulu? Cá omu crescutu pentru valorile lumei si nu pentru vietí'a contemplativa cá noi, trebue se scia, cumcá multe, forte multe nu suntu asia. Ce urméza de aici? De siguru numai ace'a, cá deca se concede celoru veduvi se se casatoréscá, pentrucá se nu fia lipsiti de una atare socia, atunci trebue se se conceda si celoru ce in casatoria nu suntu fericití a avé una atare socia, va se díca se li se conceda si la acestia se se totu despartia si casatoréscá pana voru aflá una atare socia, cum o a definitu D. criticu, de ar' aduceo chiaru din Americ'a. Asia ceva inse nu concede nice dreptulu celu lacsu matrimonialu alu basericeí numite „ortodocse“, ci concede singuru numai teori'a casatorieí libere. Deca acést'a voiesce D. criticu se o introduca in baseric'a sa cá pre unu ce „modernu“, atunci poftéscá, nu-i stricamu voi'a.

Dara D. criticu la capetu se face si esegetu. Anume cuvintele Santului Paulu: „preotulu se fia barbatulu unei mueri“ le esplica — dupa eseges'a moderna pote — asia, cá marele Apostolu voiesce se díca numai, cá preotulu se nu aiba mai multe mueri de odata, se nu fia poligamu. Acum indata ce ia omulu pre Santulu Paulu in mana, numai decátu vede, cá elu prin cuvintele aceste pretinde dela preotu ceva mai multu, cá dela alti credintiosi, cá altu-mintrule cuvintele aceste fiendu superflue, nu aru avé nice unu sensu. Ce pretinde asia dara? De securu numai ace'a, cá preotulu nice dupa olalta se nu aiba mai multe mueri, ci numai un'a in tota vietí'a. Cáce cá se nu aiba mai multe deodata, a pretinsu dela toti credintiosii. De ar' fi asia cum díce D. criticu, atunci ar' urmá, cá Santulu Paulu numai dela preotu a poftitu se aiba numai una femee deodata, precandu la celilalti credintiosi le a concesu se aiba mai multe deodata. Deca unu preotu „ortodocsu“ afla asia ceva in Santulu Paulu, atunci credemu cá nu atât'a între Romani, câtu mai multu între Turci i ar' fi loculu.

Dara D. criticu se mai face inca si filosofu, numai câtu chiaru asia de nenorocosu cá si esegetu. Noi amu dfsu cá stimululu secşualu este cea mai mare patima in omu. D. criticu dechiara „categoricu“, cá nu este asia, si díce, cumcá insusi „Christosu“ si baséza religiunea sa pre „amoru“, pre iubirea cea adeverata, sincera etc. Ce blasfemía! Inse ierta-lu Domne, cá nu scie ce díce! In ori ce psihologia pre lume poteá D. criticu se afle, cá alt'a e iubirea secşuala, si alt'a e iubirea, pre care si baséza Mantuitoriulu nostru religiunea sa. Cea de antáiu se nasce in omu si pieré in unu modu cu totulu inconsciú, ma de multe ori chiaru in contr'a voiei omului. Din care cauza nice nu se pote demandá. Cea de a dou'a se nasce si pieré totu de a un'a cu conscientia. Din care cauza se si demanda. Cea de antáiu poftesce totu de a un'a doue secse diverse. Nu inse cea de a dou'a. Pre acést'a deca

voiesce D. criticu o pote aflá descrisa forte frumosu prin tote epistolele Santului Paulu, dara mai cu sema in epistolele Apostolului iubirei, Santulu Joanu Evangelistulu. Pre cealalta, deca voiesce o pote aflá tare bine descrisa nu in Sant'a Scriptura, ci in unu filosofu modernu par excellence, in Schopenhauer la capetulu opului seu principalu: „die Welt als Wille und Vorstellung“ unde este adausu unu tractatu intitulatu: die Metaphisik der Geschlechtsliebe. Din aceste se pote instruí de ajunsu, cá se nu mai comita mai multu blasfemi'a acést'a.

Cu aceste inse nu e destulu. Ci D. criticu se face si istoricu si spre nefericire éراسi fora nice unu norocu. Díce adecá, cumcá in evulu mediu s'a introdusu legea, ce opresce a dou'a casatoria a preotiloru. Noi scimu cá evulu mediu se incepe la 476 d. Chr. cu caderea imperiului romanu de apusu, si tiene pana la 1517, cându a pasitu Luter. Legea, ce opresce a dou'a casatoria a preotiloru inse e introdusa multu in ainte de caderea imperiului romanu de apusu, va se díca inca in evulu vechiu. Poftésca D. criticu a cetí numai canonele sinodeloru celor mai vechi, si se va convinge. Asemene díce, cá preotii veduvi, si nu celibii se judeca despre casatori'a a dou'a. Déca D. criticu numai cátu de pucinu ar' cunosce istori'a basericésca, ar' trebú se scia, cá in sinodele cele vechi, in cari s'a opritu casatori'a a dou'a a preotiloru, nu au siediatu celibi, cáce pre atunci nu prea eráu celibi „aspiranti de episcopi“, ci au siediatu episcopi si preoti casatoriti si forte multi veduvi.

Ma in urma D. criticu se face si psihiatru, cá díce, cá omenii, ce, traiescu in abstinintia secsuala implu casele alienatiloru. Binevoiesca D. criticu a cercetá numai unu singuru institutu de alu alienatiloru, si se va convinge, cá nu abstinintia secsuala, ci abuzulu secsualu dá contingentulu celu mai mare in numerulu alienatiloru.

In urma D. criticu ne intréba, cumcá care cleru stá pre una trepta mai inalta de cultura, celu catolicu, ce pune stayili casatoriei, seau celu reformatu, care nu le pune? La acést'a i amu poté respunde, cá deca este vorb'a de cultura crestina, atunci celu reformatu de ori si unde nu se pote asemená nice pre daparte in privintia culturei cu celu catolicu. Deca inse sub cultura intielege emanciparea de ori ce credintia din seclii „obscurantismului“, cátu clerulu in predici se atace crestinitismulu din fundamentu cá celu reformatu prin tare multe locuri in Germani'a, se inaltie pana la ceriu suicidiulu eroticu, cum s'a intemplat si in Ardealu, se esplice Timeulu lui Plato de pre catedra, fienducá Evangeliulu e prea anticuat, cum facu nu pucini pastori Protestanti, deca una atare cultura intielege, atunci poftésca D. criticu, judece cum i place, cá nu-lu conturbamu.

Afora de aceste D. criticu face sfara mare cu deosebirea intre economa in sensulu densului, si nu in sensulu canonicu, si intre soci'a legitima, desi nu intielegemu pentru ce. In aintea densului fericirea cerésca este una absurditate „imbetare cu apa rece“. Deca fericirea cerésca e una absurditate,

atunci de securu că si santele taine, cari pregatescu spre fericirea cerésca, si prin urmare si tain'a casatoriei e o absurditate. Econom'a inse in sensulu densului numai prin lips'a unei taine, va se dfca a unei absurditati, prin lips'a tainei casatoriei se deosebesce de soci'a legitima. Pentru ce din caus'a unei absurditati pretiuesce dara D. criticu pre una socia legiuita mai multu cá pre una economa in sensulu densului, si pre acést'a mai pucinu cá pre ace'a?

Veda din aceste cetitorii nostrii, cum judeca preoti „ortodocsi“ cestiunile cele sacre basericesci. Câte stavile si piedeci nu se punu casatoriei pentru binele publicu si in statulu militariu, si totusi D. criticu nu le numesce absurde, cum le numesce, deca suntu puse statului preotiescu pentru binele publicu, statului preotiescu celui cu una chiamare multu mai ideala si mai inalta cá celu militariu.

Voltaire si epigonii lui in Europ'a.

(Continuare din Nr. 11).

Retragunduse Voltaire in Ferney, cá si cum acoló ar ff petrecutu in singuretate, amicii si onaratorii lui i dederu numele de „Patriarculu din Ferney“, desi vietii'a lui de acoló numai patriarcala nu se pote numí. Totu tempulu petrecerei lui aici fu intreruptu prin corespondintie si visite de tota speciea. Ma se impacà si cu regele „filosofu“ Fridericu II si portà si cu elu corespondintia continua. Aroganti'a lui Voltaire merse asia departe, cátu asteptá se-lu cerceteze si principele de corona alu Austriei, imperatulu de mai tardfu Josifu II. Inse se inisielà amaru, deorece Josifu trecù pre lenga Ferney fora de a se abate pre la Voltaire.

Tempulu petrecutu in Ferney lu folosi Voltaire si pre terenulu literariu. Ací incepù la anulu 1751 in societate cu Diderot si D' Alembert edarea blastematului opu *encyclopedia*, seau magazinu ordinatu de tote scientiele, din care cauza tota societatea literaria alui Voltaire capetà numele de: enciclopedisti. In articlii, ce-i scrise Voltaire pentru opulu acest'a, precepù dorere numai forte bine a semená ur'a si dispretiulu facia cu religiunea crestina si prin aceia, cari s'aru paré a ff cei mai inocenti. Era articlii, ce i compuneáu celi alalti complici ai lui, i scieá face mai fanatici si mai infernali. Ma la anulu 1764 dede insusi unu opu intitulatu: *dictionnaire philosophique portative* impartitu in 600 de articlii, cari toti pana la unulu contienu in sene simburele satanismului. Dupa-ce vediù inse, cumcà cartea o se fia oprita pentru cuprinsulu ei celu periculosu, conformu datinei lui negà, cumcà elu ar ff autoriulu, se ingrifi inse de alte editiuni sub alte titule, dupa-ce opulu fu arsu pre piati'a publica.

Pana cându petrecù in Ferney facia cu nemene nu-si aretà ur'a cá si facia cu monastirile. Pre arendatorii averiloru monastiresci i atitiá in contr'a monastiriloru, ma cându aveáu procesu cu ele, i ajutá cu sfatu si cu bani. De alta parte inse elu „liberatoriulu spiritului din sclavia“, luà tare multu parte la comerciulu cu sclavi.

Ideile positive alui Voltaire este tare greu, deca nu cu nepotintia a le satorí. Judecat'a lui cu privire la esístinti'a lui Domnedieu se clatiná cá frundi'a batuta de ventu. Acum nega esístinti'a Lui, acum o intaresce, acum o propune cá probabila, acum díce: „*sil n'existait pas Dieu, il faudrait l'inventer*“ = deca nu ar esiste Domnedieu, ar trebui se-lu inventamu. Arendatorii si servitorii sei inse nu ar' fi voitu la nice unu casu se fia lipsiti de religiune, cãce atunci, precum dícea elu, de securu l'ar' fi furatu prea multu. Totu asemenea vaccilã judecat'a lui si cu privire la Mantuitoriulu nostru Isusu Christosu. In ochii lui este Mantuitoriulu acumu unu fanaticu, acumu unu intiepleptu si filosofu, acum unu Domnedieu. Nu este inse nice unu adeveru de credintia, pre care se nu-lu fia batujocoritu si totu odata se nu-lu fia laudatu ver odata in scrierile sale. Credinti'a in pecatulu originalu, in rescumperare, in sacramentulu penitentiei le afla in unele privintie bune. Inse totu de-o-data se scolã cu cea mai mare furia in contr'a preotimei si cu deosebire in contr'a monachiloru, asia câtu scrise si reginei „Semiramis a nordului“ Catarinei a dou'a din Rusi'a, cá se se intrepuna la imperatulu Chinei pentru de a esoperã dela elu alungarea monachiloru din Chin'a. Cu deosebire santele sacramente ale moribundiloru le luã de multe ori in batujocura. La anulu 1761 se prefacũ morbosu, si se marturisi si cuminecã in batujocura; la 1766 se marturisi éراسi inainte de Pasci si dupa ace'a merse cu procesiune pana la baserica spre a primí sant'a cuminecatura si tienũ tieraniloru si una predica despre furtu.

La anulu 1778 se decise Voltaire a se intorce la Parisu. Reintorcerea lui fũ unu adeveratu triumfu, inse totu odata si unu adeveratu conductu funebralu. La 10 Februariu 1778 ajunse Voltaire in Parisu si se asiediã in hotelulu Vilette. Indata dupa sosirea-i la Parisu, numai decãtu se inscenã una procesiune pana la hotelulu acest'a. Academicii, teatralistii si logele Francmasoniloru luara parte la procesiune. Ma chiaru si oficialii celi mai inalti de statu, si chiaru si dintre principii din famili'a regala.

In midiloculu onoruriloru acestor'a Voltaire cadiũ in unu morbu greu. Atunci lu cercetã abatele Gaultier, caruia i succese a-lu aduce pre Voltaire pana acoló, incãtu inaintea aloru doi martori declarã, cumcã: *voiesce se mora in baseric'a catolica, pre careu deca o a vatematu ver odata cu ceva, atunci se roga de Domnedieu si de ea, cá se-lu ierte*. Miranduse de revocarea acest'a secretariulu seu protestantu Vagnier, Voltaire i respunse: *Asia merge aici in tier'a nostra. Trebuie se urle omulu cãte unu picu cu lupiã, si deca asi fĩ pre tiermurele riului Ganges, atunci asi mori cu una coda de vaca in mana*“. Se vede de aici, cã revocarea lui nu a fostu sincera. Si cum se fia potutu fi sincera, cându Voltaire cu cãtiva ani mai inainte scrise lui Fridericu II., cá i este tare uritu modulu, cum are omulu se mora in baseric'a catolica, si cá este tare ridiculu, cá omulu inainte de morte se lasa se fia unsu cu oleu (sacramentulu ungerei depre urma) pentru a mege in cealalta lume, cum se ungu osiele carului inainte de caletoria.

La 30 Maiu 1778 mori Voltaire fara a-si mai fi revocatu erorile sale, càci amicii lui nu mai lasaru pre abatele Gaultier se intre la elu. „*Moritu parasitu de Domnedieu si de omeni*“ au fostu cuventele lui cele din urma.

(Va urmá).

Pres'a anonima la noi.

Este una lege orecareva fatala in procesulu propagarei culturai, dupa care candu popore mai micutie si de cultura mai pucina imprumuta institutiuni culturali dela poporele cele mari si culte, la inceputu nepotendu strabate intregu spiritulu institutiunei imprumutate, cadu in unele gresiele si erori, pre cari le identifica si confunda cu insasi institutiunea. S'ar' poté aduce destule esemple^o din viet'i'a nostra sociala si culturala despre acést'a. Ne marginimu inse de asta data numai la unulu. Si acést'a este pres'a nostra anonima.

Este cunoscutu, câtu de tare a schimbatu faci'a lumei inventiunea cea frumosa si salutaria a tipariului. Ea a datu nascere la multe institutiuni culturali, la cari lumea antica nice nu a potutu se viseze. Si intre aceste dora un'a dintre cele mai insemnate a fostu pres'a periodica, care progresandu in continuu a devenitu astàdi in lumea civilisata necessaria mai cá panea de tote dífele. Ea se deosebesce de cealalta presa prin ace'a, cá chiamarea si scopulu ei nu este numai a propagá cunoscintie folositorie publicului cetitoriu, ci si a-lu informá in continuu despre misicariile politice, culturali, sociali si economice baremu cele mai insemnate. Éra dorinti'a publicului facia cu chiamarea acést'a a presei periodice a fostu totu de a un'a si este si astàdi, nu se i se aduca informatiuni multe, ci se i se aduca informatiuni adeverate. Spre scopulu acést'a inca de multu s'a introdusu usulu, cá foile periodice se-si aiba corespondentii sei prin locurile cele mai insemnate, asia dicundu prin centrele politice, sociali, economice si culturali, cari in colonele presei periodice se informeze pre publicu in continuu despre lucrurile si misicariile cele mai insemnate. Prim'a recerintia a acestoru corespondenti diu natur'a lucrului a fostu totu de a un'a, cá eli se fia barbati probati si iubitori de adeveru, pre care nice odata cu voi'a se nu-lu pierda din aintea ochiloru. Si in adeveru, cá foi periodice, ce si au sciutu alege de corespondenti atari barbati, se si bucura de una reputatiune forte frumosa.

Cum s'a intemplatu inse lucrulu acést'a la noi? Impregiarile nostre materiali si culturali au facutu de pres'a nostra periodica mai nice odata nu a fostu spriginita de ajunsu, in câtu chiamarea ei se si o pota impliní asia, precum se cuvine. De aci a urmatu, cá mai nice odata nu a fostu in stare se-si tiena prin centrele nostre culturali si sociali corespondenti, cari se fia si in stare si se si voiesca a informá sinceru pre publiculu cetitoriu despre lucrurile si misicariile cele mai insemnate. Din impregiurarea acést'a ar' fi urmatu, cá pres'a nostra periodica, jurnalistic'a nostra se fia cu tare mare

precautiune, de câte ori voiesce se informeze publiculu. Si pote că unele din foile noastre au si deprinsu precautiunea acést'a, precátu li a fostu cu potintia. Inse dorere! De alta parte din impregiurarea acést'a s'a nascutu si unu inconvenientu, care si astádi rode mai multu seau mai pucinu la radecin'a si medu'a jurnalisticeii nostre.

Anume au inceputu câti chiamati câti nechiamati a informá publiculu prin corespondintie de multe ori tare lungi despre diverse lucruri si persone. Acést'a in sine nu ar' fi fostu reu, deca atari informatori chiamati seau nechiamati nu ar' fi avutu nice odata altu ceva in aintea ochiloru, decátu singuru numai informarea sincera a publicului. Si de securu au fostu intre eli si atari barbati condusi singuru numai de cugetulu acest'a nobilu de a face publicului unu servitiu bunu si folositoriu. Reulu inse, de care voimu se vorbimu, jace aire. Anume printre corespondentii acestia se au vřitu forte de multe ori si de accia, acaroru scopu nu a fostu nice predeparte informarea sincera a publicului, ci seau mancarimea de a criticá portarea la tota lumea, cum o observéza omulu nu odata pre la mai toti semidoctii, seau semtiementulu si dorulu de resbunare facia cu cineva, seau chiaru si invidi'a si pism'a. Cu unu cuventu corespondenti de accia, cari scieáu in inim'a loru, că nu binele publicu i face se ié pén'a in mana, ci scopuri rele. Si apoi cunoscutu lucru este, că celu ce voiesce se face reu, acel'a se ascunde, că se nu-lu veda nimene. De unde atari corespondenti mai fora esceptiune se ascundu sub masc'a anonimitateii seau si iau câte unu nume de a barbatiloru celoru mai de caracteru din istoria, cari deca ar' traí si ar' sci, de securu s'aru rusiná de una atare societate cu una atare persona. Éra Redactiunile foiloru le primescu si le dau locu câte odata in credintia buna, câte odata si numai cá se-si impla spatiulu, cugetandu, că celi atacati, deca se semtiescu nevinovati, atunci se voru escusá, si apoi éراسi voru mai avé ocaziune de asi implé ver o colona seau doue. Pre calea acést'a amu ajunsu acoló, de polemiefe personali in foile nostre numai au capetu nice cându, si nu odata câte unu simplu docente depre sate sub masc'a anonimitateii criticéza faptele si dà invetiaturi personelor nostre celoru mai inalte ierarchice. Ma de multe ori polemi'a se desvolta asia de tare, cătu corespondentele la urma apare multu mai reu, cá acel'a, pre care l'a atacatu; in totu casulu inse din polemiele aceste la urma ese la ivéla, că nu suntu conduse de nice unu interesu adevératu pentru binele publicu, ci numai de ura, rancoru si invidia personala. Căce altu-mintruló nu ni potemu esplicá faptululu acel'a curiosu, de câte unu atare corespondente ataca pre câte una persona cu atât'a veemintia, cătu cugeta omulu, că person'a atacata este omulu celu mai decadiutu in una privintia seau alt'a. Acést'a inse nu duréza multu. Celu atacatu se scola si se justifica in aintea publicului deplinu, éra atacatoriulu ascunsu sub masc'a anonimitateii vediendu, că nu i a succesu ataculu, se retrage si tace. Intrebamu, ce folosu are foi'a, ce folosu are publiculu din asia ceva? Se intempla, de câte unu

preotu este sub cercetare disciplinaria pentru ceva transgresiuni. Elu prevede, că nu o se ese curatu din lucru, fiindcă e vinovatu. Atunci pune pre unu corespondente de calibrulu memoratu, că se-lu apere in foi si se-lu espuna cá pre unu martiru. Este una certa seau neintielegere undeva intre unu superioru si inferioru; inferiorulu, deca nu i se intempla, cum voiesce elu, amenintia cu „forulu publicitatei“, de care scienti'a dreptului inca n'a audftu pana acumu nemicu. Suntu undeva doue partide. Dupa-ce s'au certatu fora succesu acasa, pasiescu la publicitate, sá se-si espuna la tota lumea vestimentele cele nespelate. Lucrurile aceste suntu de multe ori asia de urite, cătu unele Redactiuni s'au vediatu neccesitate a lasá pentru ele cătuva spatiu la capetulu foiei, pentru care au dechiaratu, cumcă nu iau responsabilitate in aintea legeri, lucru, care prin jurnalistica adevrata e ceva neindatinatu. Ce se castiga prin tote aceste? Urile, rancorurile si invidiele cresc, respectulu si stim'a facia cu jurnalistic'a scade si jurnalistic'a insasi pierde totu mai multu din bas'a ei morala, asia cătu desi jurnalistic'a la noi e inca tinera, totusi suntu destui nu barbati de cultura inalta, cari in ori si ce impregiurari suntu in stare lucruri de aceste se le reduca la valoarea lor adevrata si se le contemneze, ci barbati de cultura pucina, cari se exprima, că nu dau nice una pará rea pre ace'a, ce se scrie in foi despre unulu seau altulu.

Ce e dreptu prin unele foi, s'a observatu in tempulu mai din urma, un'a tendintia ore-careva tare frumosa si nobile de a reduce inconvenientulu acest'a la unu minimu si prin acést'a a aventá jurnalistic'a nostra la inaltimea si nobilitatea, ce-i competē. Căce in adeveru este unu lucru óre care curiosu si mai de nepreceptutu, cum una Rodactiune óre care pote se primésca si publice corespondintie, ce lovescu si ataca in drépt'a si in steng'a, dela nesce persone cu totulu necunoscutu, cu acaroru nume pote că atunci se intelnescu pentru antaia data si acaroru fidedignitate si caracteru li este cu totulu necunoscutu. Si totusi lucrulu acest'a se intempla in foile nostre forte desu, asia cătu amu fi in stare a aretá casuri, cându omenii celi mai negligenti in oficiu au avutu nerusinarea a atacá in publicitate pre barbati, ce sub totu respectulu eráu la inaltimea misiunei lor.

Inse pre lenga tota silinti'a, ce se observéza la jurnalistic'a nostra de a cassá inconvenientulu acest'a, totusi o potemu asecurá, că acést'a nu i va succede, pana cându nu va intrebuintiá unu midilocu radicalu. Si acést'a ar' fi, cá deca foile nostre nu si-au corespondentii lor probati prin locurile si centrele nostre cele mai insemnate, atunci celu pucinu, cându le pica in mana atari corespondintie, se nu le publice, pana ce nu le voru comunicá cu barbati din tienutulu respectivu, despre cari suntu convinsi, că si sciu si si voiescu se spuna adevverulu. Dómne câte lucruri urite si necuvenintiose nu s'ar' incungiurá prin acést'a in jurnalistic'a nostra. Éra alu doilea midilocu radicalu, care de securu apoi că ar smulge reulu din radecina, ar' fi, cá Redactiunile, de câte ori le pica in mana un'a atare corespondintia atacatoria dela cineva,

totu de-a-un'a se pretinda cavalerismulu acel'a, cá respectivulu se-si puna numele celu adevveratu sub corespondintia si se incete cu profanarea numeloru lui Cato, Cicero, Brutu, Camillu etc., cari forméza unu adevveratu scandalu prin jurnalistic'a nostra. Ce e dreptu, prin un'a atare mesura radicale s'ar' mai impuciná numerulu corespondintieloru de prin foile nostre si birourile redactioniloru ar' trebúf se lucré mai multu. Inse castigulu moralu ar' fi nepretiuítu. Căce jurnalistic'a ar incetá de a mai fi campulu personalitatiloru, alu rancoruriloru, si s'ar restringe la chiamarea ei cea adevverata de a fi un'a informatoria sincera a publiculuí, éra corespondentii cei nechiamati spre mare folosu alu jurnalistic'e ar' disparé cu totulu de pre terenulu ei. Se nu se objectioneze, cumcá pre calea acést'a multe rele si defecte de prin publiculu nostru spre daun'a nostra culturala aru remané necunoscuté. N'ar' remané nice decumu. S'ar' aflá de securu si atunci omeni cu atât'a cavalerismu, cátu tienenduse de adagiulu: *amicus Plato, sed magis amica veritas*, le ar' aduce la cunoscinti'a publiculuí in corespondentie subscribe cu numele celu adevveratu. Si acést'a ar fi de doritu, cá numai atari barbati cavaleri se-si concentreze activitatea si poterile spre sustienerea jurnalistic'e nostre, éra nu cáti chiamati, cáti nechiamati, obscuri si de prin locuri obscure, cari pote cá nice nu suntu in claru cu chiamarea jurnalistic'e.

Nu este cestiunea acést'a un'a cestiune curatu basericéscá. Este inse pentru ace'a una cestiune, ce atinge tare de aproape educatiunea nostra morale in elementele civilisatiunei moderne, de cari se tiene si jurnalistic'a. Si apoi ori ce cestiune morala este totu odata si cestiune bāsericéscá. Acést'a este caus'a de o amu trefatu pre scurtu in organulu acést'a.

Umorulu in art'a sacra.

Art'a sacra, seau art'a in servitiulu religiunei s'a distinsu totu de a un'a de celalalte arti prin una castitate, curatiana, seriositate si majestate, ce in-sedaru le cauta omulu aire. Ma calitatile aceste suntu atâtu de essentiali artei sacre, cátu din ele pote omulu se afe la prim'a privire, cumcá unu monumentu óre care de arta, glorifica elu ore art'a sacra seau unu altu ramu alu ei. Este p. e. tare usioru la prim'a privire a unui edificiu monumentalu a cunosce, cá óre este elu unu templu alu religiunei seau altu ceva, a cunosce la primulú audiú, cumcá una melodía este ea religiosa seau altu ceva. Si nice nu pote se fia altumintrule. Nimicu mai castu, nemicu mai curatu, nemicu mai seriosu si nemicu mai majestaticu in omu cá religiunea. De unde nemicu mai naturalu, decátu cá si art'a se aiba insusirile aceste, atunci cându ea glorifica religiunea.

Astu-feliu standu lucrulu, i s'ar' paré omului, cumcá umorulu, — care desi pote, ma consideratu estetice si trebue se fia castu si curatu, totusi nu este si nu pote fi dedupa natur'a lui seriosu si majestaticu, — trebue se fia cu totulu eschisu din art'a sacra. Cu tote aceste inse nu este asia. Natur'a

religiunii este astu-feliu, câtu ea aplicata pre ori si ce terenu, si prin urmare si pre alu artei, intrebuintieza totu ce este in lume spre marirea si glorificarea lui Domnedieu. Si apoi cine va dfce, că umorulu castu si curatu nu pote si elu fi intrebuintiatu spre marirea gloriei domnedieesci?

Consideratu umorulu filosofice, elu nu este altu ceva decâtu productulu asemenarei vietiei omenesci reali cu ide'a ei eterna. Contrastulu celu mare, ce se nasce prin acést'a între viet'i'a omenésca reala si între ide'a ei eterna, este ce'a ce constitue essenti'a umorului. In umoru viet'i'a omenésca reala, comparata cu idealulu ei celu eternu, apare cá una specie óre care de ironía, ce escita pre omu la risu. Si cum se nu? Candu este atátu de mare distanti'a între ce'a ce este in viet'i'a omului, si între ce'a ce ar' trebui se fia. Din care cauza umorulu este unu ce, care apartiene eschisivu numai lunei acesteia trecutorie, unde toti tindemu spre idealulu nostru moralu, nice unulu inse nu-lu potemu ajunge deplinu. De unde totu de a un'a este ceva umoristicu, ceva ironicu in viet'i'a nostra. In cealalta vietia inse, unde omulu si a ajunsu deplinu idealulu seu moralu, contrastu între realitate si idea nu mai pote se mai esiste. De unde acoló nice umorulu nu estè cunoscutu. Umorulu este numai pentru lumea acést'a; este una specie de nectaru pentru a indulci' in câtu-va amaratiunile valei plangerei. De unde acoló, unde nu mai este amaratiune, nice dorere, nice intristare, nice suspinare, in valea bucuriei, nu mai este lipsa de nectarulu acest'a, si acoló umorulu a pieritu. Paradisulu nu cunosce umorulu, căce nu are lipsa de elu. Numai pamentulu, numai valea plangerei lu cunosce, căce numai ea are lipsa de elu.

Deca inse umorulu este numai pentru lumea acést'a, atunci de sine se intielege, cumcà si elu, cá si totu ce e in lume lasatu de Domnedieu — si de Domnedieu suntu lasate tote, afora de pecatu -- trebue se servésca spre marirea gloriei domnedieesci. Si fienducà elu se nasce din asemenarea vietiei reali omenesci cu ide'a ei eterna, asia de sine se intielege, cumcà umorulu atunci este mai classicu si mai frumosu, candu credinti'a in ideile eterne este tare via si neclatita, fienducà atunci omulu mai usioru si mai claru pote vedé contrastulu între viet'i'a lui reala si între idealulu ei. Bine o au sciutu acést'a toti artistii sacrii, din care cauza prin operele loru de arta din cându in cându nu au uitatu a preserá si umorulu, cá astu-feliu, se-lu faca din cându in cându pre omu atentu la diferinti'a cea mare dintre ce'a ce este, si ce'a ce ar' trebui se fia. Mai cu sema pictorii si sculptorii, ce au decoratu bisericele cele imposable gotice din evulu de midilocu, au sciutu manuá si preserá umorulu prin decoratiunile loru cu tare multu gustu si spiritu.

Esteriorulu bisericei simboliséza lumea acést'a trecutoria, precându interiorulu simboliséza cealalta lume, éra altariulu tronulu adevratu, pre care in Santulu Sacramentu alu Eucharistiei siode insusi Domnedieu. Impregiurarea acést'a o au sciutu artistii folosí tare bine in preserarea umorului. Anume simbolisandu esteriorulu bisericei lumea acést'a trecutoria, mai cu abundantia

au preseratu ici si coló umorulu numai in partile cele din afara ale bisericeii, fiinducà umorulu este eschisivu unu fiu alu lumei acesteia, pre carea o re-presentéza exteriorulu bisericeii. Unu atare umoru forte placutu este la biseric'a cea vechia a Maríei din Lippstadt. Pre aretatoriulu orologiulu suntu sculpati Adamu si Ev'a si intre eli unu meru. Ev'a tiene in mana unu ramu cu unu meru. De câte ori bate orologiulu, totu de a un'a Adamu si deschide gur'a, pentru a imbucá din merulu, ce-lu tiene Ev'a in mana, éra Ev'a totu de a un'a lu lovesce preste gura. Umorulu acest'a este tare placutu, desi totu spiritulu lui este tare simplu, căce nu cuprinde altu ceva decâtu ide'a despre ce ar' fi trebuitu se faca Ev'a, cându Adamu a cerutu dela ea merulu, va se dica ar' fi trebuitu se-i denege, si atunci pecatulu nu s'ar' fi comisu. — In launtrulu bisericeii inse, simbolulu lumei celeilalte, incéta umorulu, fiinducà in cealalta lume nu mai este in patri'a lui. Si in launtrulu bisericeiloru nu mai acolo se mai ivesce, unde se representa ceva din lumea acést'a. La altariu inse, tronulu celui prea inaltu, acoló incéta cu totulu.

Caracteristic'a intregului umoru din art'a sacra este, că in elu pretotindine pana si in cele mai mici detaiuri este visibila tendinti'a spre aflarea si cunoscerea adeverului, conscienti'a caducitatei a totu ce e pamentescu si convictiunea despre una lupta continua intre bine si reu in sufletulu omului. Astu-feliu umorulu in art'a crestina nu elu siesi si este scopu, cum este umorulu celu modernu profanu, ci scopulu lui jace afara de elu, in Domnedieu si in perfectionarea morala totu din ce in ce mai inalta a omului. Acest'a este scopulu lui ultimu in art'a crestina. Scopulu acest'a ultimu inse nu eschide nice decum scopulu mai deaprope, anume desfetarea omului, despre care dñce unu esteticu: „desi vietí'a omului e seriosa, éra mortea amara, de care omulu crestinu trebue se-si aduca aminte totu mereu; desi eternitatea este destinulu omului, pentru ace'a din lume bucuriea si desfatara nu suntu cu totulu eschise; căce unde este seriozitatea cea adeverata, acolo de comunu este si glum'a cea casta si adeverata, căce dñce S. Paulu: „*serviti Domnului nu numai cu frica si cu cutremuru, ci si cu bucurie*“. De aci se esplica adeverulu istoricu, că in epocele religiose afla omulu mai multa bucuria, seau asia dñcundu mai multa poezie a vietiei; din contra in epocele irreligiose incetandu intimitatea intre omeni, incéta si bucuriile cele adeverate. De aci se esplica, că evulu mediu celu religiosu ni areta una vietia a poporului tare plina de bucurii impreunate cu jocuri si alte desfetari curate; serbatorile bisericesci eráu atunci si serbatori poporali, si umorulu nu erá eschisu nice din datinile si usantieile religiose.

Incunoscintiare.

Superioritatea seminariului tinerimei romane gr. catolice dela gimnasiulu dein Blasiu la gratiosulu mandatu alu Escellentiei Sale Prea Santftului Metropolitu aduce la cunoscinti'a onoratului publicu, care voiesce in anulu scolastecu venitoriu

1885/6 a-si creşce fiii in seminariulu numitu, cumeã terminulu concursului de primire s'a statoritu pre dñu'a de 15 Augustu st. n., pana la care dñi toti parentii doritori, cá fiii loru se fia primiti in acelu seminaru voru avé se-si tremita concursule la Ordinariatulu metropolitanu dein Blasiu, de unde in tempulu celu mai scurtu li se voru spedá resolutiunile.

Condițiunile primirei suntu urmatoriele:

1. Pentru unu tineru voru fi de a se platí câte 10 fl. v. a. pre luna, sf asia pre unu anu 100 fl. v. a. Platirea are se se intemple cu tota punctualitatea in doue seau in patru rate anticipande.

2. Pentru unulu fia-care teneru la inceputulu anului este de a se solvi una tacsu de inscriere de 4. fl. v. a.

3. Fia-care teneru are se aduca cu sene a) 4 perechi de schimburi bune de pansa seau giolgiu; b) 4 naframi de posunariu sf 2 la grumazi; c) 2 perechi de calciuni buni sf 4 perechi de petioretu (fusecii seau obdele); d) 2 perechi de cioreci (pantaloni); e) 2 pieptaria (gilete) sf 2 rocuri; colorea acestor'a se fia suria; f) 1 peleria.

4. Vestimente de patu a) unu strejacu (sacu pentru paie la asternutu dedesuptu); b) 3 fecie albe de patu; c) 2 perini si 4 fecie de perini pistrítite.

5. Fia-care tineru are mai incolo se-si aduca 3 stergare sf 2 piepteni, unulu raru sf altulu desu; apoi unu cutitu, un'a furcutia sf lingura de pacfonu, potendu fi sf 3 serviete de mesa.

6. Fia-carele se-si aduca sf peria de vestimente sf de curatitu calciunii.

7. Parintii in decursulu anului scolasticu se nu tramita filoru dein seminaru nice articlii de mancare, fiendu in acést'a privintia de ajunsu prevediuti in institutu, nice bani, ci lipsele de carti, vestimente sf altele de genulu acest'a se li le implinesca pre calea superioritatei, cá asia se se evite ori ce ocaσιune la escese sf transgresiuni de disciplina daunatiose educatiunei sf progresului in studia.

Pentru sum'a de 100 fl. pre unu anu scolasticu tineriloru se va dá urmatori'a provisiune.

A. Locuintia in etagiulu seminariului in sale mari, sanetose, luminoşe, prevediute cu tote supelectilele de lipsa sf curatite in fia care dñi de doue ori.

B. Viptu intregu regulatu, sf anume:

1) dejunu câte unu patrariu de litra de lapte caldu ori supa de chiminu;

2) prandiu 3 plese, adeca: supa, carne cu sosu, sf mancare grosa, éra in domineci sf serbatori patru plese;

3) cina, 2 plese sf anume: supa sf mancare grosa cu pucina carne;

In dile de postu cu una plesa mai pucinu la prandiu;

4) pane

C. Spelatulu intregu preste anu.

D. Luminatulu preste anu in tempulu recerutu.

E. Incalzitulu in tempu de ierna in salele de locuitu, de dormitu si in refectoriu.

F. Leacuri din apoteca pentru celi morbosu si viptulu prescriu de medicu.

G. Instructiune gratuita prin individi eminenti destinati spre ace'a.

Dupa-ce in urm'a esperintieloru facute in anulu trecutu s'a observatu, cà unii parinti aru fi gata a solvi si ceva-si mai multu, deca filoru loru li s'aru poté face unele favoruri in privinti'a viptului, la cari au fostu dedati de acasa, asia s'a facutu dispusetiune, cá la casu, candu se voru insinúa celu pucinu 10 insi, se se mai deschida una mesa separata cu pretiulu lunariu de 14 fl. v. solvindi erasi cu tota punctualitatea in doue seau patru rate anticipande, pentru carea cu exceptiunea paniei se se pregatésca unu viptu mai alesu, constatatoriu demaneti'a din cafea cu lapte, la amédi patru specii, anume supa, carne cu sosu, bucata grosa si aluatu seau friptura, éra ser'a doue specie, supa si bucata grosa seau friptura. In díle de postu cu o plesa mai pucinu. Celealalte inse le voru avé tote cá si celialalti.

Atátu celi ce au fostu susceptu inca in anulu trecutu, deca cumva parintii nu au insinuatu Rectoratului seminarialu oralu la capetulu anului espiratu, cumcà voiescu a fi susceptu si pre anulu venitoriu in seminariu, câtu si celi ce dorescu a fi susceptu acum, voru avé se-si tramita pana la terminulu indicatu suplicele. Éra celi primiti voru avé de a se presentá pre 31 Augustu st. n. in aintea Rectoratului Seminarialu la 4 óre d. a. spre a fi visitati prin mediculu archidiecešanu.

Blasiu 17 Juliu st. n. 1885.

La Praegratosulu mandatu alu Escelentiei Sale Prea Santitului Metropolitu

Dr. Alesandru Gram'a

Rectoru seminarialu.

Literatura.

A esitu deja desub tipariu opulu eruditului profesoru din Insbruk N. Nilles intitulatu: *Symbolae ad illustrandam Historiam Ecclesiae orientalis in terris coronae Sancti Stephani*, cu care s'a ocupatu pre scurtu si organulu acest'a. Preste scurtu tempu vomu aduce si un'a recenssiune si vomu face amintire si de partile cele mai interesante din elu.

— *Resultatele filosofiei* espuse in modu populariu de professorulu Dr. Josifu Frapporti si prelucrate in traducere libera de Joanu Papiu spiritualu gr. cat. la institutululu corectoriu din Gherla, este titlu'a unui opu aparutu de curundu in literatur'a nostra basericesca. Cátu mai curundu lu vomu si recensá. Traducutoriulu mai anuncia inca unu opu, anume: »*Orientele Catholicu*«, asemene si P. O. D. Titu Budu protopopu in dieces'a de Gherla anuncia edarea unui opu intitulatu »*Tipiculu*«. Cu ambele ne vomu ocupá mai deaprope in numerii venitori.

D. D. cari au cerutu opurile noste de istoria pre intentiuni si inca nu le au primitu, binevoiesca a fi inca cu asteptare, deora-ce venindune prea multi prenumeranti, le amu impartitu la celi de antaiu veniti, si de presente pana prin lun'a lui Septembrie nu dispunemu de liturgii. Atunci credemu, cà le voru poté primí si densii.

Editoriu si redactoriu responsabilu **Dr. Alesandru V. Gram'a**

Tipograf'a Seminariului gr-cat. in Blasiu.